

SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜRKİYE

2023

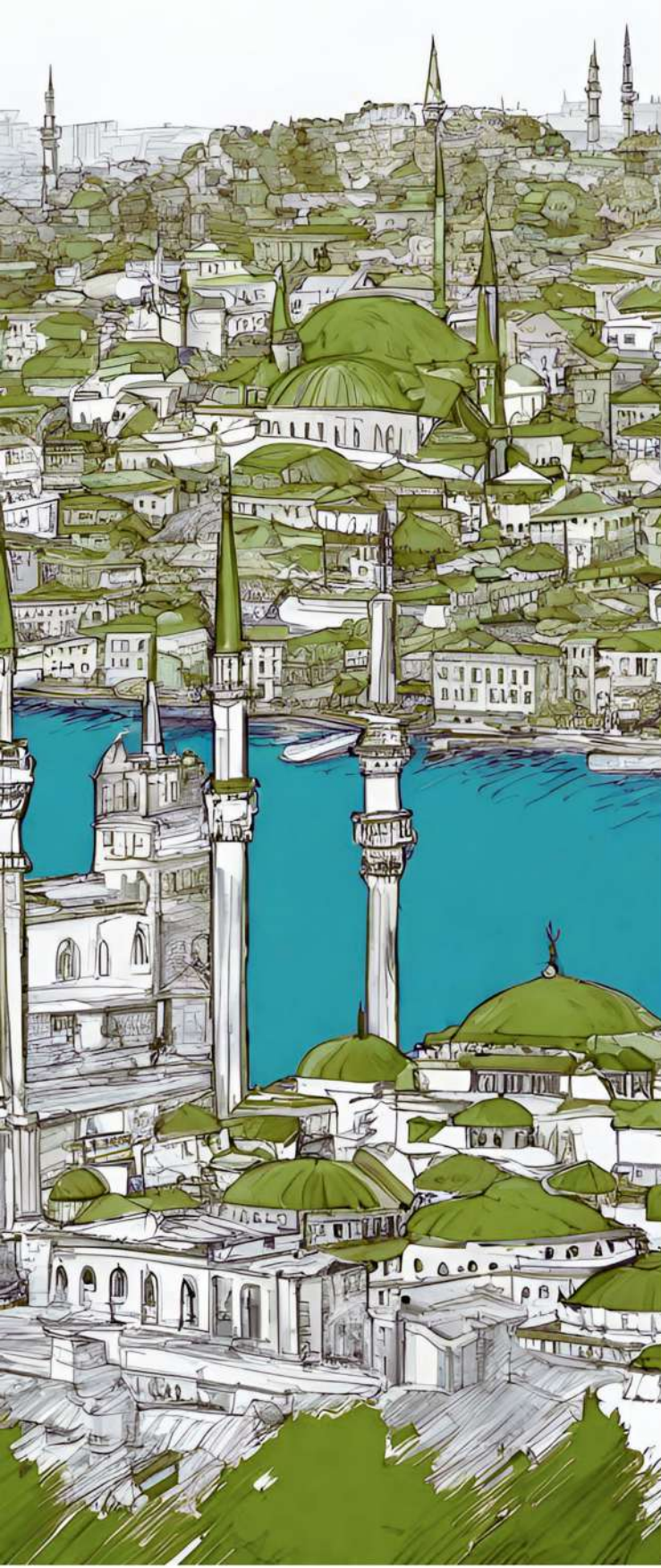
TÜRKİYE'NİN TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU

SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜRKİYE

2023

GİRİŞ

Bu rapor, Türkiye'nin 2023 yılında sürdürülebilir turizm alanında kat ettiği yolu özetlemektedir. Amacımız, ülkemizin turizm sektöründeki sürdürülebilir gelişim çabalarını, bu sürece katkı sunan paydaşların rolleri ile birlikte elde edilen başarıları ele almak ve paylaşmaktır.

Sürdürülebilir turizm, ekonomik kalkınmanın yanı sıra sosyal adalet ve çevresel dengenin korunmasını da amaçlayan kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, kültürel mirasın ve doğal kaynakların korunması ile yerel toplulukların güçlendirilmesi üzerine odaklanır.

2023 yılında, Türkiye'nin turizm sektörü, küresel zorluklara rağmen önemli bir büyüme ve gelişim göstermiştir. Bu süreçte, özel sektörün yenilikçi girişimleri, kamu sektörünün stratejik destekleri ve uluslararası işbirliklerinin kritik önemi ortaya çıkmıştır.

Raporumuz, sürdürülebilir turizmin önemini vurgulayarak, bu alanda atılan adımların ve sağlanan ilerlemenin değerlendirmesini sunmayı amaçlamaktadır. Raporda ayrıca Türkiye'nin turizm sektöründe sürdürülebilirliğin ön plana çıkmasının ardındaki itici güç, orta vadeli turizm hedefleri ve hedeflere ulaşmak için yapılan çalışmalar incelenecektir.

Saygılarımızla.

Signature
DR. ELİF BALCI FİSUNOĞLU
GENEL MÜDÜR VEKİLİ

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMDE TÜRKİYE’NİN ÖNCELİKLERİ

Küresel
sürdürülebilirlik
ve kalite
standartları

Türk kültürel
mirasının
korunması ve
tanıtımı

Paydaş
farkındalığı ve
katılımının
sağlanması

Doğal kaynak
yönetimi ve
iklim eylemi

TGA HAKKINDA

Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA), Türkiye'nin zengin kültürel mirasını ve doğal güzelliklerini dünya çapında tanıtmak ve turizm sektörünün gelişimini desteklemek amacıyla kurulmuştur. TGA'nın ana görevi, Türkiye'nin turizm potansiyelini en iyi şekilde sergileyerek, ülke turizminin uluslararası alanda rekabetçiliğini artırmak ve sürdürülebilir turizm politikaları geliştirmektir.

Çağdaş pazarlama stratejileri ve dijital medya araçları kullanarak Türkiye'nin turizm potansiyelini en iyi şekilde sergilemeye odaklanan TGA, aynı zamanda yerel turizm işletmeleri ve uluslararası ortaklarla iş birlikleri geliştirerek Türkiye'nin dünya turizm pazarındaki konumunu güçlendirme misyonunu üstlenmiştir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMDE 2030 VİZYONU

Türkiye'nin 2030 yılına yönelik sürdürülebilir turizm vizyonu, turizmin çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerini dengeli bir şekilde yönetmeyi ve turizmin ülkenin doğal ve kültürel kaynakları üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmeyi hedeflemektedir. Türkiye, yenilenebilir enerji kullanımını teşvik ederek, atık yönetimini iyileştirerek ve yerel kaynakları etkili bir şekilde koruyarak turizmin çevresel ayak izini azaltmayı amaçlamaktadır. Türkiye ayrıca, yerel halkın turizm gelirlerinden adil bir şekilde yararlanmasını ve turizmin kültürel mirasa zarar vermeden sürdürülmesini sağlamaya odaklanmaktadır.

Türkiye'nin 2030 vizyonu, turizm sektöründe dengeli ve sürdürülebilir gelir artışını sağlarken sektörün küresel sürdürülebilirlik standartlarına uyumunu ve turizmin çeşitlendirilmesini içermektedir. Türkiye'nin turizmde 2030 stratejisi, turizm yoğunluğunun belirli bölgeler ve yılın belli ayları üzerindeki baskısını azaltmayı ve turizmin ekonomik faydalarını ülkenin daha geniş bir bölgesine ve sezon geneline yaymayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin 2030 turizm vizyonu, böylelikle hem sürdürülebilir bir turizm sektörü yaratmayı hem de Türkiye'nin kültürel ve doğal güzelliklerini koruyarak gelecek nesillere aktarmayı hedeflemektedir.

2028 Hedefleri

Ziyaretçi sayısı	82,5 milyon
Toplam ziyaretçi geliri	100 milyar ABD doları
GSTC sertifikalı konaklama tesisi sayısı	22.000

Türkiye'nin sürdürülebilir turizm stratejisi ve TGA

KALKINMA PLANLARI VE TÜRKİYE'NİN TURİZM STRATEJİSİ

Türkiye'nin 2028 turizm stratejisi, Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile uyumlu bir yaklaşım benimseyerek, turizm sektörünün sürdürülebilir ve rekabetçi bir biçimde gelişmesini hedeflemektedir. Bu strateji, ulusal düzeyde Türkiye'nin on birinci ve on ikinci kalkınma planlarıyla tam bir uyum içinde hazırlanmıştır ve özellikle turizm sektöründe sürdürülebilirlik ve rekabetçilik unsurlarını ön plana çıkarmaktadır. Stratejideki temel amaç, turizm gelirlerinde istikrarlı ve sürdürülebilir bir artış sağlamak ve turizm sektörünün her yönüyle gelişimini teşvik etmektir. Ayrıca, bu strateji, çeşitli illerde ve turizm destinasyonlarında sürdürülebilir turizm gelişimini destekleyecek master planlar için bir yol gösterici olarak hizmet edecektir.

Bu stratejinin uygulanması, Türkiye'nin turizm potansiyelini en uygun şekilde ortaya çıkarmayı ve aynı zamanda çevresel, sosyal ve ekonomik açılardan dengeli bir gelişim sağlamayı hedeflemektedir. İllerin turizm master planları ile yol haritaları, yerel toplulukların ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate alacak şekilde tasarlanacak ve böylece turizmin yerel ekonomilere katkısının artırılması hedeflenecektir. Ayrıca, bu strateji, kültürel mirasın korunmasını ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını da vurgulayarak, Türkiye'nin zengin kültürel ve doğal çeşitliliğini koruyup tanıtmayı amaçlamaktadır. Böylece, Türkiye'nin 2028 yılı turizm stratejisi, hem yerel hem de uluslararası düzeyde turizm sektörünün sürdürülebilir ve dengeli bir şekilde gelişmesine katkıda bulunacaktır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ TEŞVİK EDEN POLİTİKALAR

Türkiye'de sürdürülebilirliği teşvik eden politikalar, çeşitli alanlarda sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmayı amaçlamakta ve bu politikaların birçoğu doğrudan ya da dolaylı olarak sürdürülebilir turizmle bağlantılıdır.

Çevresel Koruma ve Yönetim

Doğal alanlar, Türkiye'nin turistik çekiciliğinin büyük bir bölümünü oluşturur. Milli parkların korunması, kıyı alanlarının yönetimi ve çevresel etki değerlendirmeleri, bu politikaların örneklerindendir.

Kültürel Mirasın Korunması

Tarihi eserlerin, arkeolojik kalıntıların ve kültürel mirasın korunması, turizm için önemli bir çekim noktası oluşturur ve eğitim, bilinçlendirme ve koruma çalışmaları bu alandaki politikaların bir parçasıdır.

Ekonomik Kalkınma ve Yerelin Desteklenmesi

Türkiye, yerel ürünlerin ve hizmetlerin turizm sektörüne entegrasyonunu teşvik eden politikalar geliştirmiştir. Bölgesel kalkınma ajansları, KOSGEB, TKDK gibi kuruluşlar bu politikaların parçasıdır.

Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji

Türkiye, turizm tesisleri dahil olmak üzere enerji verimliliğini ve yenilenebilir enerji kullanımını teşvik eden politikalar uygulayarak çevresel etki azaltmayı ve turizm sektöründe maliyet avantajı sağlamayı hedeflemektedir.

Sürdürülebilir Ulaşım Politikaları

Turizm sektöründe sürdürülebilir ulaşım politikaları, özellikle toplu taşıma kullanımını artırmak, bisiklet ve yaya yollarını geliştirmek ve hızlı tren gibi düşük emisyonlu araçları teşvik etmeyi içermektedir.

Eğitim ve Paydaş Katılımı

Sürdürülebilir turizm politika ve uygulamaları hakkında eğitim ve farkındalık artırma çabaları, turizm sektöründe çalışanların ve turistlerin çevreye duyarlı davranışlarını teşvik etmeyi hedeflemektedir.

ÇEVRESEL VE SOSYAL DÜZENLEMELER

Türkiye'de sürdürülebilirliği teşvik eden politikalar, çeşitli alanlarda sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmayı amaçlamakta ve bu politikaların birçoğu doğrudan ya da dolaylı olarak sürdürülebilir turizmle bağlantılıdır.

- Çevre Kanunu: Türkiye'nin ana çevre yasasıdır ve hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesi, atık yönetimi, çevresel etki değerlendirmesi ve çevre izinleri gibi konuları kapsar.
- Atık Yönetimi ve Kontrolü: Atıkların azaltılması, yeniden kullanılması ve geri dönüştürülmesi ile ilgili politika ve uygulamaları içerir.
- Hava Kalitesi Koruma: Hava kirliliğini kontrol altına almak ve hava kalitesini iyileştirmek amacıyla emisyon standartları ve izleme sistemlerini belirler.
- Enerji Verimliliği Kanunu: Enerji tasarrufunu teşvik eder ve enerji verimliliği standartlarını belirler.
- Yenilenebilir Enerji Kanunu: Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik eder ve bu alanda yatırımları destekler.
- İş Kanunu: İşçi hakları, çalışma saatleri, ücretler, izinler ve iş sağlığı ve güvenliği gibi konuları düzenler.
- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu: Sosyal güvenlik hakları ve yükümlülüklerini, genel sağlık sigortasını ve emeklilik sistemini belirler.
- İmar Kanunu: Şehir planlaması, kentsel gelişim ve kentsel dönüşüm projelerini düzenler.
- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kanunu: Kırsal alanlardaki ekonomik ve sosyal gelişimi teşvik eder.
- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu: Tarihi, kültürel ve doğal miras alanlarının korunması ve restorasyonu ile ilgili düzenlemeler içerir.

TGA'NIN ULUSLARARASI İŞ BİRLİKLERİ VE ÜYELİKLERİ

Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı

PROGRAMIN AMACI

Türkiye'nin Sürdürülebilir Turizm Programı, 2030 yılına kadar turizm sektörünü ve turistik destinasyonları uluslararası sürdürülebilirlik standartlarına kademeli olarak ulaştırmayı hedeflemektedir. Program, turizmin çevresel etkisini azaltırken ekonomik büyüme ve sosyal kalkınmayı dengeli bir şekilde sürdürmeyi amaçlamakta, turizm sektöründe sürdürülebilir uygulamaları, yerel kalkınmayı ve doğal kaynakların korunmasını önceliklendirmektedir.

BELGELENDİRME SÜRECİ VE HEDEFLER

Programın GSTC kriterleri ile tam uyumlu, yönetim, sosyoekonomik etkiler, kültür ve çevre başlıklarında 42 adet kriteri bulunmaktadır. Programa uyum sürecinde kolaylık olması açısından tüm konaklama tesisleri için 2030 yılına kadar üç aşamada tüm kriterlere tam uyum hedeflenmiştir.

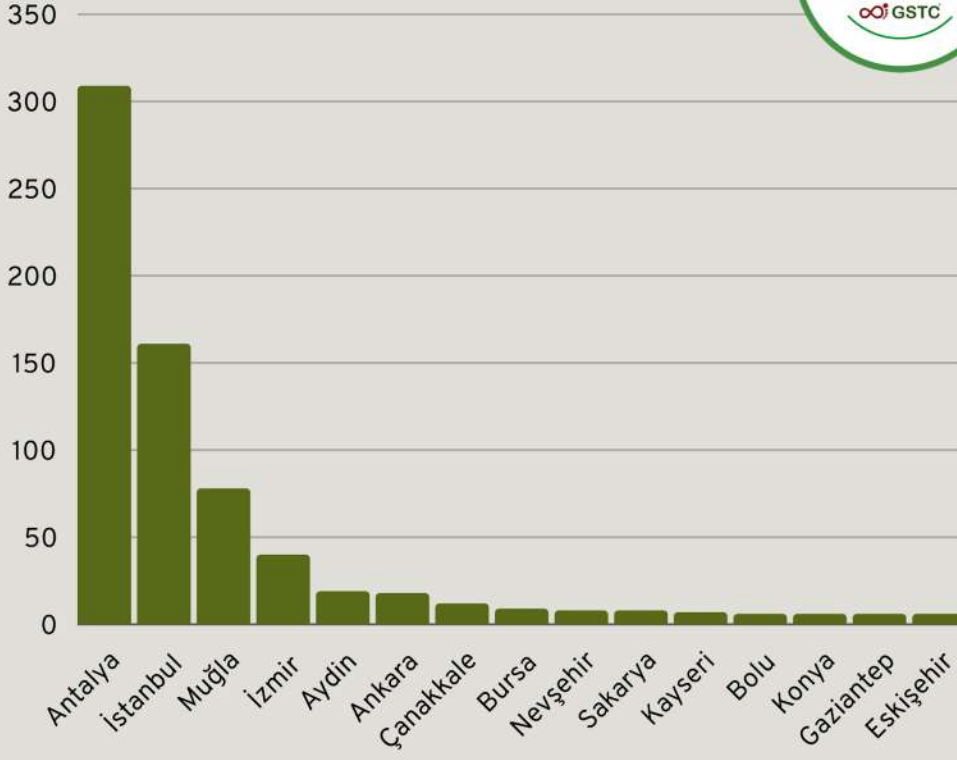
Türkiye, ulusal çapta sürdürülebilir turizm programı hazırlamak için GSTC ile anlaşma yapan ilk ve örnek ülke olmuştur. Türkiye'nin Sürdürülebilir Turizm Programı GSTC tarafından onaylanmıştır. Aynı zamanda, Türkiye'nin Endüstri Kriterleri, GSTC tarafından tanınmıştır.

EĞİTİM VE KAPASİTE GELİŞİMİ

Program kapsamında GSTC ve Kapadokya Üniversitesi iş birliğinde kamu sektörü, turizm sektörünün profesyonelleri ve belgelendirme kuruluşlarında görev yapan doğrulayıcı ve denetçiler uluslararası standartlarda eğitimler almaktadır.

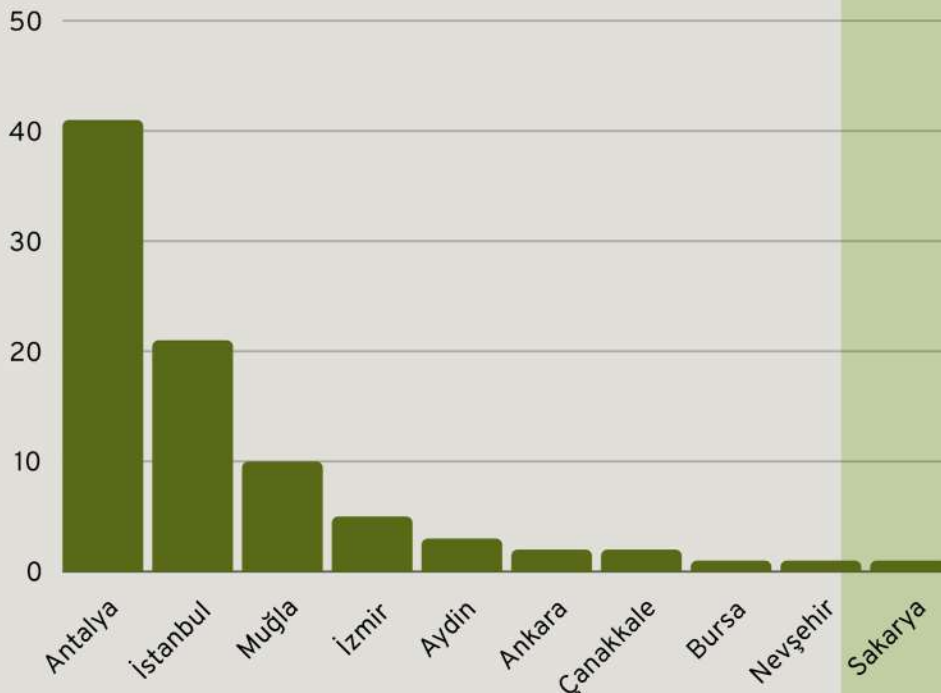
SERTİFİKALI TESİS SAYISI

Türkiye'nin sürdürülebilir turizm yolculuğunda 2023 yılı sonu itibarıyla önemli bir dönüm noktasına ulaşılmıştır. Ülke genelinde toplam 1778 tesis, Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı'nın Üçüncü Aşama Sertifikası'na layık görülmüştür. Bu tesisler arasında, turizm sektörünün kalbi olan Antalya'da 309, kültürel ve ekonomik metropol İstanbul'da ise 161 tesis bulunmaktadır.

Üçüncü Aşama Sertifikası, çevresel sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk ve ekonomik katkı alanlarında üstün performans sergileyen tesislere GSTC tarafından akredite edilen uluslararası belgelendirme kuruluşları tarafından verilen prestijli bir belge olarak öne çıkmaktadır.

SERTİFİKALI TESİS DAĞILIMI

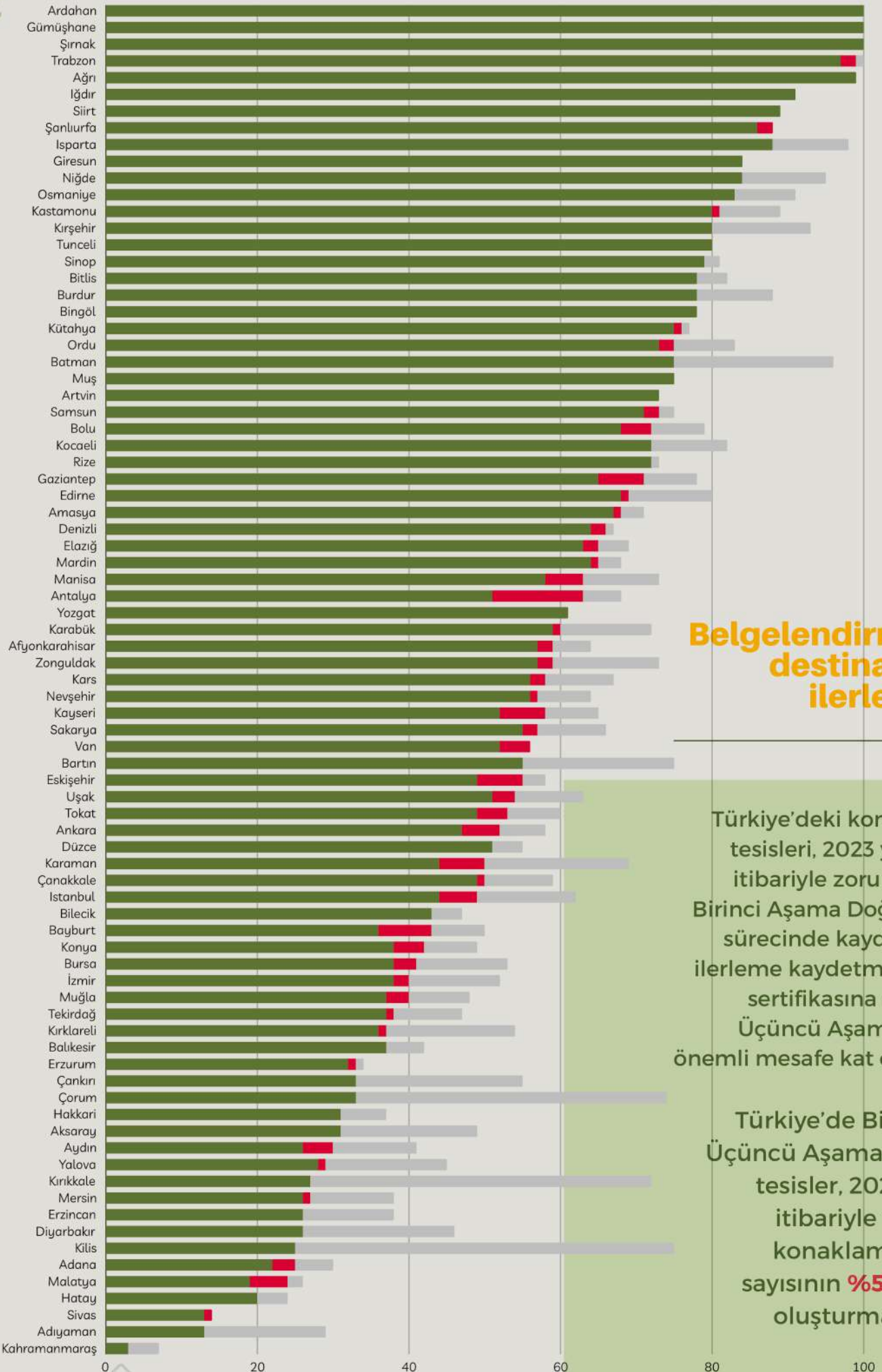
Türkiye'nin sürdürülebilir turizm çabalarında kaydedilen ilerleme, özellikle Antalya, İstanbul, Muğla ve İzmir gibi turizm açısından stratejik öneme sahip bölgelerde dikkat çekicidir. Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı Üçüncü Aşama Sertifikası almaya hak kazanan tesislerin yüzde 77'si bu dört ilde konumlanmıştır.

Bu oran, sürdürülebilir turizm inisiyatiflerinin, ülkenin turizmde öncü bölgelerinde yoğunlaştığının ve bu alanlarda önemli bir bilinç ve kapasite inşa edildiğinin bir göstergesidir.

1. Aşama Belgeli

3. Aşama Belgeli

Belgelendirme Sürecinde

Belgelendirmede destinasyon ilerlemesi

Türkiye'deki konaklama tesisleri, 2023 yılı sonu itibariyle zorunlu olan Birinci Aşama Doğrulama sürecinde kayda değer ilerleme kaydetmiş, GSTC sertifikasına eşdeğer Üçüncü Aşama'da ise önemli mesafe kat etmiştir.

Türkiye'de Birinci ve Üçüncü Aşama belgeli tesisler, 2023 sonu itibariyle toplam konaklama tesisi sayısının **%58,7'sini** oluşturmaktadır.

Sürdürülebilir Destinasyonlar

Sürdürülebilir Destinasyonlar

Başarı Hikayeleri

Efeler Yolu, sorumlu turizme yönelik çalışmaları ve fark yaratan özellikleriyle 2023 yılında “En İyi 100 Başarı Hikayesi” arasına girmiştir.

Bitez, Kaliteli Kıyı (Quality Coast) sertifikasyon programı dahilinde deniz dibi temizliği kampanyası ile “En İyi 100 Başarı Hikayesi” arasına girmiştir.

UNESCO Yaratıcı Şehirler

Gaziantep - Gastronomi
Hatay - Gastronomi
İstanbul - Tasarım
Kütahya - El Sanatları
Afyonkarahisar - Gastronomi
Kırşehir - Müzik
Bursa - El Sanatları
Şanlıurfa - Müzik

Türkiye'nin Dahil Olduğu Avrupa Konseyi Kültür Rotaları

Tarihi Kafeler Rotası
Aeneas Rotası
Demir Perde İzi - Eurovelo 13
Avrupa Endüstriyel Miras Rotası
Avrupa Megalitik Kültür Rotası
Avrupa Seramik Rotası
Avrupa Tarihi Termal Kentleri Rotası
Zeytin Ağacı Rotası
Avrupa Yahudi Mirası Güzergahı

41%

Antalya

Türkiye'de GSTC tarafından tanınan
üçüncü aşama Sürdürülebilir Turizm
belgeli tesislerin yüzde 41'i Antalya'da.

21%

İstanbul

Türkiye'de GSTC tarafından tanınan
üçüncü aşama Sürdürülebilir Turizm
belgeli tesislerin yüzde 21'i İstanbul'da.

İL TANITIM VE GELİŞTİRME PROGRAMI

Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Bakanlığın ilgili kuruluşu olan TGA bünyesinde Türkiye'deki destinasyonların ve alt destinasyonların ulusal ve uluslararası mecralarda tanıtım çabalarında koordinasyonu ve etkinliği sağlamak amacıyla İl Tanıtım ve Geliştirme Programı hayata geçirilmiştir.

Program kapsamında Türkiye'nin 81 ilinde turizm potansiyelinin geliştirilmesine yönelik çalışan kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin katılımıyla ve Valiliklerin koordinasyonunda İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları oluşturulmuştur. Kurulların sürdürülebilir iş birliği ve yönetim modelini temel alan çalışma esasları ve yöntemi Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenmiştir.

Programın amacı, Türkiye'deki destinasyonların tanıtımı için çalışan paydaşların yürüttükleri çalışma ve faaliyetlerin güçlendirilerek iletişim süreçlerinin bütünlüklü şekilde ele alınması, İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları aracılığı ile il ve alt destinasyonların tanıtımı için hedefleri net şekilde belirlenmiş, etkili ve sonuç odaklı çalışmaların iş birliği halinde yürütülmesi ve verimliliğin artırılması, il ve alt destinasyonlarının markalaşma süreçlerinde sinerji yaratan faaliyetler yürütülmesi, il ve alt destinasyonlarının sunduğu turizm ürün ve deneyimlerinin dijital ortamda görünümünün artırılması ve içeriğin güncel tutulmasının sağlanması, sürdürülebilir destinasyon yönetimi ve pazarlama organizasyonu modeli oluşturulmasıdır.

Sürdürülebilir Gastronomi

TÜRK KÜLTÜRÜ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR GASTRONOMİ

Zengin bir gastronomik mirasa sahip olan Türkiye, sürdürülebilir gastronomi uygulamalarıyla bu mirası korumanın yanı sıra, yerel ürünlerin kullanımını teşvik ederek biyolojik çeşitliliği ve yerel ekonomileri desteklemeyi hedeflemektedir.

YARATICI ŞEHİRLER GASTRONOMİ ULUSAL LİSTESİ

- ADANA
- BALIKESİR
- DİYARBAKIR
- KAYSERİ
- KONYA

2023 yılında
eklenenler

- NEVŞEHİR
- TOKAT

Yöresel tarifler ve geleneksel pişirme yöntemleri, Türk kültürünün ve yaşam tarzının temellerinin oluşturmaktadır. Sürdürülebilir gastronomi, Türkiye'nin yeme-içme kültürünü gelecek nesillere aktarmanın yanı sıra, yerel toplulukların, tarımsal uygulamaların ve el sanatlarının yaşatılmasına olanak tanımaktadır.

MICHELIN YEŞİL YILDIZ

Türkiye'de 2023 yılı sonu itibariyle Michelin Yeşil Yıldız ile ödüllendirilen restoran sayısı 5'e ulaşmıştır.

- NEOLOKAL, GALATA, İSTANBUL
- CIRCLE BY VERTICAL, İSTANBUL
- OD URLA, URLA, İZMİR
- VINO LOCALE, URLA, İZMİR
- HIÇ LOKANTA, URLA, İZMİR

ÖNE ÇIKANLAR

Oscar Ödül Törenlerinin 94'üncüsünde Türk yemeklerine yer verildi. Törende Karadeniz Pidesi ve Kaymaklı Kayısı Tatlısı sunuldu.

Culinary Tourism Alliance tarafından UNWTO desteği ile düzenlenen Taste of Place Zirvesi, 27-28 Haziran 2023 tarihlerinde Kanada Toronto'da gerçekleştirildi.

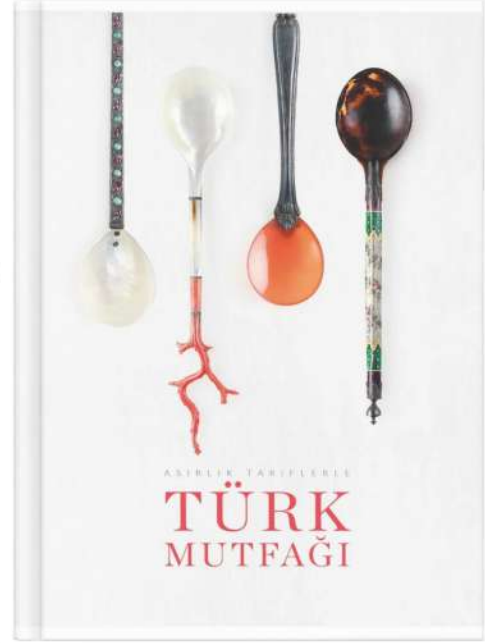
Zirvede "Delicious Türkiye" etkinliğinde sürdürülebilir gastronomi temalı rotalar sunularak Turkaegean Zeytin Rotası ile Karadeniz Türk Çayı Rotası'nın tanıtımları yapıldı.

Türk Mutfağı Haftası, Türkiye'nin benzersiz ve zengin gastronomi mirasını tanıtmak amacıyla 21-27 Mayıs 2023 tarihleri arasında ikinci kez kutlanmıştır.

"Kadim ve Sürdürülebilir Türk Mutfağı" temasıyla gerçekleşen bu etkinlik, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Gastronomi şehirlerinden biri olan Hatay'ın zengin mutfağına özel bir ithafta bulunmuştur. Türk yeme-içme kültürünün en seçkin lezzetlerinin sergilendiği bu hafta, Türkiye'nin gastronomi değerlerini dünya sahnesine taşımayı ve kültürel mirasın korunması ile sürdürülebilirliğini vurgulamayı amaçlıyor. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin öncülüğünde ve Cumhurbaşkanlığı himayesinde, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) işbirliğinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının desteği ile hazırlanan "Asırlık Tariflerle Türk Mutfağı Kitabı", Türk mutfağının zenginliğini, ünlü şef, akademisyen ve uzmanların katkılarıyla uluslararası alanda tanıtmak için 2021 yılında okuyucuların ilgisine sunulmuştur.

GoTürkiye Gastronomi

Türkiye'nin zengin ve çeşitli gastronomi kültürü, gastronomy.goturkiye.com web sitesinde keşfedilmeyi bekliyor. Türkiye'nin her bir coğrafi bölgesinin benzersiz lezzetlerine, geleneksel Türk kahvaltısının zengin çeşitliliğine, coğrafi işaretli ürünlerin özgünlüğüne ve yerel lezzetlerin dünyasına bu platform aracılığıyla ulaşılabilir. Ayrıca sitede gurme alışveriş deneyimleri sunularak ziyaretçilere Türk mutfağının eşsiz tatlarını evlerine taşıma fırsatı veriliyor. Türk mutfağını yakından tanımak isteyen yerli ve yabancı ziyaretçiler için kapsamlı bir rehber niteliğinde olan gastronomy.goturkiye.com sitesinin her sayfası, eklenen yeni içeriklerle zenginleştirilmeye devam ediyor.

Kültürel Sürdürülebilirlik

TÜRKİYE’NİN TESCİLLİ KÜLTÜR VARLIKLARI

1. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) 1985
2. İstanbul'un Tarihi Alanları (İstanbul) 1985
3. Göreme Millî Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) 1985 (Karma Miras Alanı)
4. Hattuşa: Hitit Başkenti (Çorum) 1986
5. Nemrut Dağı (Adıyaman) 1987
6. Hieropolis-Pamukkale (Denizli) 1988 (Karma Miras Alanı)
7. Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla) 1988
8. Safranbolu Şehri (Karabük) 1994
9. Truva Arkeolojik Alanı (Çanakkale) 1998
10. Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) 2011
11. Çatalhöyük Neolitik Alanı (Konya) 2012
12. Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) 2014
13. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) 2014
14. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı (Diyarbakır) 2015
15. Efes (İzmir) 2015
16. Ani Arkeolojik Alanı (Kars) 2016
17. Aphrodisias (Aydın) 2017
18. Göbekli Tepe (Şanlıurfa) 2018
19. Arslantepe Höyüğü (Malatya) 2021
20. Gordion (Ankara) 2023
21. Anadolu'nun Ortaçağ Dönemi Ahşap Hipostil Camiileri (Konya-Eşrefoğlu Camii, Kastamonu-Mahmut Bey Camii, Eskişehir-Sivrihisar Camii, Afyon-Afyon Ulu Camii, Ankara-Arslanhane Camii) 2023

TÜRKİYE’NİN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASI

İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi

1. Meddahlık Geleneği (2008)
2. Mevlevi Sema Törenleri (2008)
3. Âşıklık Geleneği (2009)
4. Karagöz (2009)
5. Nevruz (2009-2016)
6. Geleneksel Sohbet Toplantıları (Yaren, Barana, Sıra Geceleri ve diğer, 2010)
7. Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah (2010)
8. Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010)
9. Geleneksel Tören Keşkeği (2011)
10. Mesir Macunu Festivali (2012)
11. Türk Kahvesi ve Geleneği (2013)
12. Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı (2014)
13. İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (2016)
14. Geleneksel Çini Sanatı (2016)
15. Bahar Bayramı Hıdırellez (2017)
16. Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (2018)
17. Geleneksel Türk Okçuluğu (2019)
18. Minyatür Sanatı (2020)

19. Geleneksel zekâ ve strateji oyunu: Togyzqumalaq, Toguz Korgool, Mangala / Göçürme (2020)
20. Hüsn-i Hat, Türkiye’de İslam Sanatında Geleneksel Güzel Yazı (2021)
21. Çay Kültürü: Kimlik, Misafirperverlik ve Toplumsal Etkileşim Sembolü (2022)
22. İpek Böcekçiliği ve Dokuma için İpeğin Geleneksel Üretimi (2022)
23. Nasreddin Hoca (2022)
24. Tezhip (2023)
25. İftar (2023)
26. Balaban/Mey Zanaatkârlığı ve İcra Sanatı (2023)
27. Sedef Kakma İşçiliği (2023)

Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi

28. Islık Dili (2017)
29. Geleneksel Ahlat Taş İşçiliği (2022)
30. Zeytin Yetiştiriciliği ile İlgili Geleneksel Bilgi, Yöntem ve Uygulamalar (2023)

MÜZE VE KÜTÜPHANELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Rami Kütüphanesi
- Adana Müzesi
- İzmir Kültür Sanat Fabrikası
- Kız Kulesi

ÖNE ÇIKAN KAZILAR

- Göbeklitepe, Şanlıurfa
- Karahantepe, Şanlıurfa
- Hattuşa, Çorum
- Sagalassos, Burdur
- Amastris, Bartın
- Stratonikeia, Muğla
- Daskyleion, Balıkesir
- Stratonikeia, Muğla
- Prusias ad Hypium, Düzce
- Kastabala, Osmaniye
- Aizanoi, Kütahya
- Troya, Çanakkale
- Çatalhöyük, Konya
- Zeugma, Gaziantep
- Anavarza, Adana

MÜZE VE KÜTÜPHANELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Rami Kütüphanesi
- Adana Müzesi
- İzmir Kültür Sanat Fabrikası
- Kız Kulesi

ÖNE ÇIKAN KAZILAR: TAŞ TEPELER

Türkiye'nin tarih sahnesindeki benzersiz yeri, "Taş Tepeler - Büyük Dönüşümün Coğrafyası" markasıyla bir kez daha tescillenmiştir. Şanlıurfa bölgesinde yer alan ve insanlık tarihinin en eski tapınak komplekslerinden biri olan Göbeklitepe başta olmak üzere, Karahantepe gibi önemli arkeolojik alanları da kapsayan Taş Tepeler, 2023 yılında Türkiye'nin Süper Markaları arasına girmeyi başarmıştır. Bu başarı, sadece bölgenin zengin tarihini ve kültürel mirasını değil, aynı zamanda Türkiye'nin kültürel turizmdeki potansiyelini de dünya çapında vurgulamaktadır.

TÜRKİYE'YE İADESİ SAĞLANAN ESERLER

Eser	Ülke	Adet
Sikkeler	Bulgaristan ve Hollanda	2963
Bronz kılıç	ABD	1
Zeugma kökenli stel	İtalya	1
Mermer yazıtlar	Almanya ve Hollanda	2
Çeşitli Eserler	İsviçre ve ABD	49

Sürdürülebilir Etkinlikler

SÜRDÜRÜLEBİLİR ETKİNLİKLERDE ÖNE ÇIKANLAR

Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı, 2023 yılından itibaren seyahat acenteleri ve tur operatörlerini de kapsayacak şekilde genişletildi. Bu sayede turizmde küresel sürdürülebilirlik standartlarının paket turlar ve etkinliklerde daha da yaygınlaştırılması için önemli bir adım atılmış oldu.

Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyinin (GSTC) küresel konferansı 2023 yılında Antalya'da düzenlenmiştir. GSTC tarafından Türkiye'de düzenlenen ilk konferans olan 2023 konferansı, MICE sektöründe sürdürülebilirlik kriterlerine uygun olarak düzenlenmiştir. Konferansta çevre, kültür, yerel toplumun desteklenmesi gibi başlıklarda öne çıkmıştır.

İngiltere'nin en önemli turizm örgütlerinden İngiliz Seyahat Acentaları Birliğinin 2023 yılı Seyahat Kongresi Muğla'nın Bodrum ilçesinde 30 Ekim - 1 Kasım 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası Kongre ve Konferanslar Birliğinin Avrupa'daki ilk destinasyon ortağı olan TGA, yürütmekte olduğu Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı ile sürdürülebilirlik sertifikalı tesis ve servis sağlayıcıların sayısının artmasını teşvik etmektedir.

İzmir'de, 11-13 Ekim 2023 tarihleri arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve TGA'nın destekleriyle "2023 EuroVelo ve Bisiklet Turizm Konferansı" düzenlenmiştir. Konferans, ayrıca Brüksel merkezli Avrupa Bisikletçiler Federasyonu (ECF) tarafından da desteklenmektedir.

Projeler ve iyi Uygulamalar

AVRUPALI SEÇKİN DESTİNASYONLAR

Avrupa Komisyonu'nun başlattığı Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Projesi (EDEN), Avrupa'nın turist destinasyonlarını öne çıkarmayı ve turizmin sosyal, kültürel, çevresel sürdürülebilirliğini artırarak ekonomik gelişmeyi desteklemeyi hedefliyor. 2007'den bu yana her yıl düzenlenen yarışma, farklı temalarla sürdürülebilir turizm anlayışını benimseyen, gelişime açık destinasyonları belirleyip bunları bir bilgi ve iletişim ağına dahil ediyor.

Proje, Avrupa'nın turist çeşitliliğine dikkat çekerek, az bilinen destinasyonların görünürlüğünü artırmak, turist akışını dengelemek, iyi uygulamaların paylaşımını sağlamak ve çok kültürlülüğe katkıda bulunmak gibi genel amaçlar güdüyor. Türkiye'den 7 destinasyon bu ödülü kazanırken bir destinasyon ise finale kalmıştır.

European
Commission

CITTA SLOW

2009 yılında Seferihisar'ın Cittaslow (Sakin Şehir) Birliği'ne üye olması, Türkiye'de sürdürülebilir turizmin önemli bir dönüm noktasıdır. Bu üyelikle birlikte oluşan Türkiye ağına 22 üyesi, Cittaslow'un temel prensipleri doğrultusunda, yerel değerlerin korunması, çevre bilincinin artırılması ve yavaş yaşam felsefesinin benimsenmesi gibi kriterlere odaklanarak turizmi şekillendirmektedir. Cittaslow üyesi destinasyonlar, sürdürülebilir turizm açısından bir model teşkil ederken, aynı zamanda ziyaretçilere unutulmaz ve otantik deneyimler sunma potansiyeline sahiptir. Cittaslow ağına 2023 yılında Finike eklenmiştir.

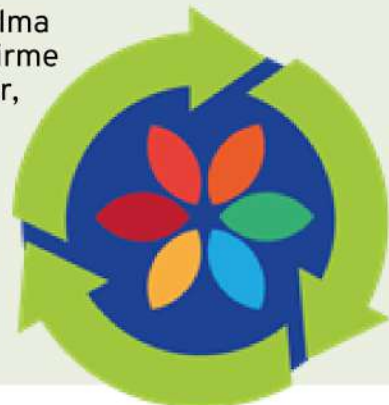
TÜRK HAVA YOLLARI

Türk Hava Yolları, uçuşlardan kaynaklanan karbon ayak izini dengeleme imkanı sunmaktadır. Bu program sayesinde, yolcular uçuşlarıyla ilişkili karbon emisyonlarını telafi etme fırsatı bulur. Yolcuların uçuşları sırasında ortaya çıkan karbon emisyon miktarına göre bir miktar bağış yapmaları teşvik edilir. Bu bağışlar, yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi, ormanlandırma çalışmaları ve karbon emisyonunu azaltıcı diğer faaliyetlere katkı sağlama gibi çeşitli çevre koruma projelerine yönlendirilir. Yolcular, bu şekilde uçuşlarının çevresel etkisini azaltma şansı yakalar ve sürdürülebilir turizme katkıda bulunur.

SIFIR ATIK

Türkiye'de "Sıfır Atık Sistemi" kurma ve temel seviye Sıfır Atık Belgesi alma zorunluluğu, çevresel sürdürülebilirliği artırma ve atık yönetimini iyileştirme hedefleri doğrultusunda atılmış önemli bir adımdır. Bu zorunluluk, oteller, tatil köyleri ve diğer tüm konaklama tesislerini kapsayarak, atıkların azaltılmasını, yeniden kullanımını ve geri dönüşümünü teşvik eder. Sıfır Atık Sistemi, atıkların kaynağında ayrıştırılmasını, çevreye zarar vermeden işlenmesini ve mümkün olduğunca az atık üretilmesini amaçlar. Tesislerin bu sistemi benimsemeleri, hem Türkiye'nin çevresel ayak izini azaltmaya yönelik genel çabalarına katkıda bulunur hem de turizm sektörünün çevre dostu uygulamalara olan bağlılığını gösterir.

TÜRKİYE'NİN HAZİNELERİ Google

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı'nın katkılarıyla hayata geçirilen "Türkiye'nin Hazineleeri" dijital koleksiyonu, Google Arts and Culture platformunda zengin bir içerik sunuyor. Bu özel koleksiyon, Türkiye'nin zengin kültürel mirasını ve doğal güzelliklerini dijital ortamda sergileyerek, hem yerel hem de uluslararası ziyaretçilere ulaşıyor. 70'ten fazla hikaye, yazılı ve görsel içerikler, 10 bölümlük bir belgesel serisi ve Türkiye'de ilk kez gerçekleştirilen 17 yeni "Street View" çekimi ile koleksiyon, Türkiye'nin tarihi eserlerinden ören yerlerine, sanat ve el sanatlarından yemek kültürüne kadar çok çeşitli alanlarda bilgi ve deneyim sunuyor. Bu sayede, Türkiye'nin dünya üzerindeki kültürel ve tarihi zenginliklerinin daha geniş bir kitle tarafından keşfedilmesine olanak sağlanıyor. Google Arts & Culture platformu ve mobil uygulaması aracılığıyla erişilebilen "Türkiye'nin Hazineleeri", dijital dünyada kültürel keşifler yapmak isteyen herkes için benzersiz bir kaynak haline gelmiştir.

SENTRUM PROJESİ

Enerjisa, Sabancı Üniversitesi ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) iş birliğiyle hayata geçirilen SENTRUM projesi, sürdürülebilir turizmin desteklenmesine yönelik önemli bir girişimdir. Bu projenin ilk hedefi olarak seçilen Ayvalık-Küçükköy, sürdürülebilirlik odaklı bir dönüşümün merkezi olma yolunda ilerliyor. Sabancı Üniversitesi Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi, bu değişim sürecinde eğitimler ve atölyeler düzenleyerek, bölgedeki sürdürülebilirlik çabalarını eğitim yoluyla desteklemekte ve güçlendirmektedir. Öte yandan, UNDP'nin katkılarıyla Küçükköy'de "sürdürülebilir yeşil destinasyon modeli"nin oluşturulması hedeflenmekte, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusunda turizm işletmeleri ve yerel halk arasında farkındalık yaratılması amaçlanmaktadır. Bu proje, hem bölgenin çevresel sürdürülebilirliğini artırmayı hem de turizm sektöründe sürdürülebilir uygulamaların benimsenmesini ve yaygınlaştırılmasını hedefleyerek, Ayvalık-Küçükköy'ü bir sürdürülebilir turizm modeli olarak öne çıkarıyor. SENTRUM projesi, böylelikle hem yerel ekonomiye katkıda bulunuyor hem de çevresel bilincin artırılmasına yönelik önemli adımlar atıyor.

BİSİKLET DOSTU

Türkiye'nin "Bisiklet Dostu Konaklama Tesisleri Sertifikası" bisiklet turizmini teşvik etme ve sürdürülebilir turizmin desteklenmesi amacıyla önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. Bu sertifika programı, konaklama tesislerini bisikletçilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirerek, bisiklet turizminin gelişimine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Sertifikasyon süreci, tesislerin bisiklet yolları hakkında bilgili personel istihdam etmesini, bölgenin kültürel, tarihi ve doğal zenginlikleri hakkında bilgi sunmasını, hava ve yol durumu hakkında güncel bilgileri misafirlerine sağlamasını gerektiriyor. Ayrıca, bisiklet parkı ve güvenliği için özel alanlar, bisiklet tamir istasyonları, hızlı çamaşır yıkama ve kurutma hizmetleri, bisikletçilere yönelik özel beslenme seçenekleri sunulması ve enerji takviyesi sağlayacak ürünlerin bulundurulması gibi özel hizmetlerin de tesisler tarafından sağlanması beklenmektedir. Bu yaklaşım, çevre dostu ulaşım seçeneklerinin kullanımını teşvik ederken, yerel ekonomilere de katkıda bulunacak ve bölgesel kalkınmayı destekleyecek bir turizm modelinin geliştirilmesine olanak tanıyacaktır.

MAVİ BAYRAK

Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV), 1993 yılında, Türkiye'de Mavi Bayrak Programı'nı başlatmak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı önderliğinde kurulmuş bir kurumdur. Mavi Bayrak, Akdeniz çanağında turizmde gelişmiş ülkelerde popülerleşen, plajların ve marinaların çevre yönetimi, su kalitesi, güvenlik, hizmetler ve çevre eğitimi gibi kriterlere dayalı bir sürdürülebilirlik ve çevre dostu belgelendirme programıdır. Mavi Bayrak, sahip olduğu plaj ve marinaların sağlıklı yüzme suyuna, donanımlı plajlara ve iyi bir çevre yönetimine sahip olmasını gerektirir. Bu belgelendirme Türkiye'nin turizm ve çevre açısından uluslararası alanda rekabet gücünü artırırken, çevre bilincinin ve sürdürülebilir turizm uygulamalarının yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

GELECEK TURİZMDE

Gelecek Turizmde programı, Türkiye'nin sürdürülebilir turizm alanında öncü girişimlerinden biri olarak, son 15 yılda yerel kalkınma, kadınların güçlenmesi ve yeni istihdam fırsatları yaratılmasına önemli katkılarda bulunmuştur. 2022-2024 dönemi için belirlenen hedeflerle, Muğla'nın sürdürülebilir turizm potansiyelini harekete geçirmek ve bölgede sosyal ve ekonomik rehabilitasyon sağlamak programın öncelikleri arasında yer almaktadır. Program, Şubat 2023 depremleri sonrası bölgeye göç eden kadınların da dahil olduğu kadın kooperatiflerine destek olmayı hedeflemekte, toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planı ile cinsiyet eşitliğine uygun projelerin hayata geçirilmesini teşvik etmekte ve sorumlu turist kavramı üzerinden bölge ziyaretçilerinin turizme bakış açılarının değişmesini amaçlamaktadır. Yangın ve doğal afetlerle mücadele konusunda eğitimlerin verilmesi ve bölgedeki önemli noktalara su tanklarının yerleştirilmesi, iklim kaynaklı afetlere karşı önlem alınmasında kritik öneme sahiptir. Gelecek Turizmde programının bu kapsamlı yaklaşımı, Muğla'yı sürdürülebilir turizmin bir modeli olarak geliştirirken, bölgedeki toplulukların ekonomik ve sosyal refahının artırılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

2023 yılı Mavi Bayrak sayıları

551 Plaj

23 Marina

10 Yat

14 Turizm tesisi

EKOLOJİK ÇİFTLİKLERDE TARIM TURİZMİ

Worldwide Opportunities on Organic Farms, Türkiye (WWOOF Türkiye), ekolojik tarım ve sürdürülebilir yaşam pratiklerinin teşviki ve yaygınlaştırılmasına odaklanan önemli bir girişimdir. Bu hareket, doğa dostu çiftçilerle yerel ve uluslararası gönüllüleri bir araya getirerek, tarımsal bilgi ve deneyimlerin paylaşımını kolaylaştırır. “Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası” (TaTuTa) projesi, 2003-2006 yılları arasında UNDP Küresel Çevre Fonu (GEF) desteğiyle hayata geçirilmiştir. Proje, gönüllüler ve çiftçiler arasında bilgi ve tecrübe paylaşımını teşvik ederek, ekolojik tarım uygulamalarının öğrenilmesi ve yaygınlaştırılması amacını gütmüştür. Proje sonrasında TaTuTa, kendi sürdürülebilirliğini sağlayacak şekilde bağımsız bir programa dönüşmüştür. WWOOF Türkiye ve TaTuTa gibi programlar, ekolojik tarımın yanı sıra yerel kalkınma, sürdürülebilir turizm ve çevresel bilincin artırılması gibi çok yönlü katkılar sağlayarak, küresel bir topluluk oluşturma ve çevre dostu yaşam tarzlarını teşvik etme amacı gütmektedir. Bu tür girişimler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ekolojik bilincin ve sürdürülebilir yaşam pratiklerinin geliştirilmesine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM VE ORMAN

Anadolu'nun ve dünyanın en yaşlı beş ağacından biri olan Porsuk Ağacı (*Taxus baccata*), Zonguldak ilinde bir tarihi ve doğal miras olarak önemli bir yer tutmaktadır. Bu ağaç, Anadolu'nun derin tarihine ve zengin doğal çeşitliliğine tanıklık eden yaşayan bir simge olarak, Anıt Ağaçlar listesine alınmıştır.

Taxus baccata türü, uzun ömürlülüğü ve etkileyici görünümüyle bilinmektedir. Türün Zonguldak'taki bu özel örneği, hem bilimsel hem de kültürel açıdan büyük bir değer taşımaktadır. Ağacın “Anıt Ağaçlar” listesine girişi, onun korunmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak önemli bir adımdır. Bu şekilde, Porsuk Ağacı'nın eşsiz hikayesi ve doğal güzelliği, sadece bugünün değil, yarının da mirası olarak korunmuş olacaktır.

Zonguldak'taki Porsuk Ağacının yaşı 2023 yılında 4112 olarak tescillenmiştir.

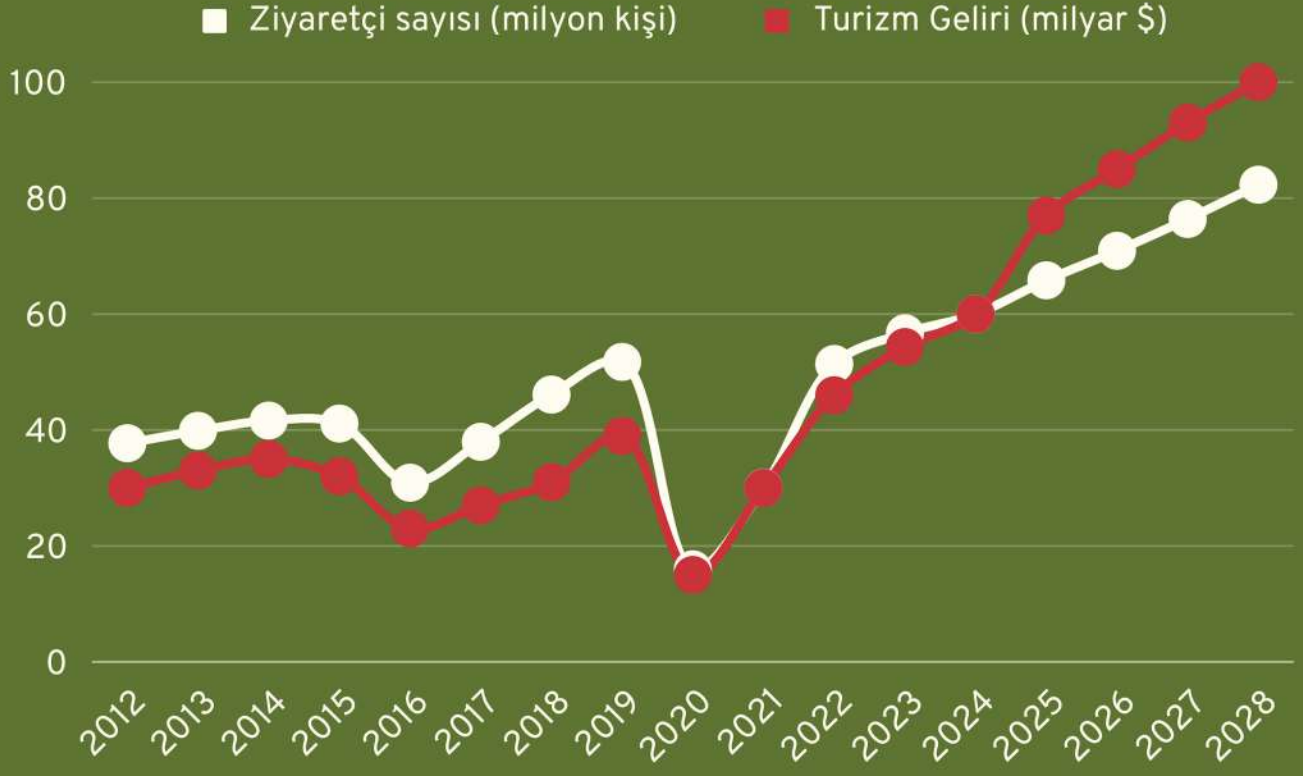

Türkiye'nin Turizm Verileri

ZİYARETÇİ SAYISI VE HEDEFLER

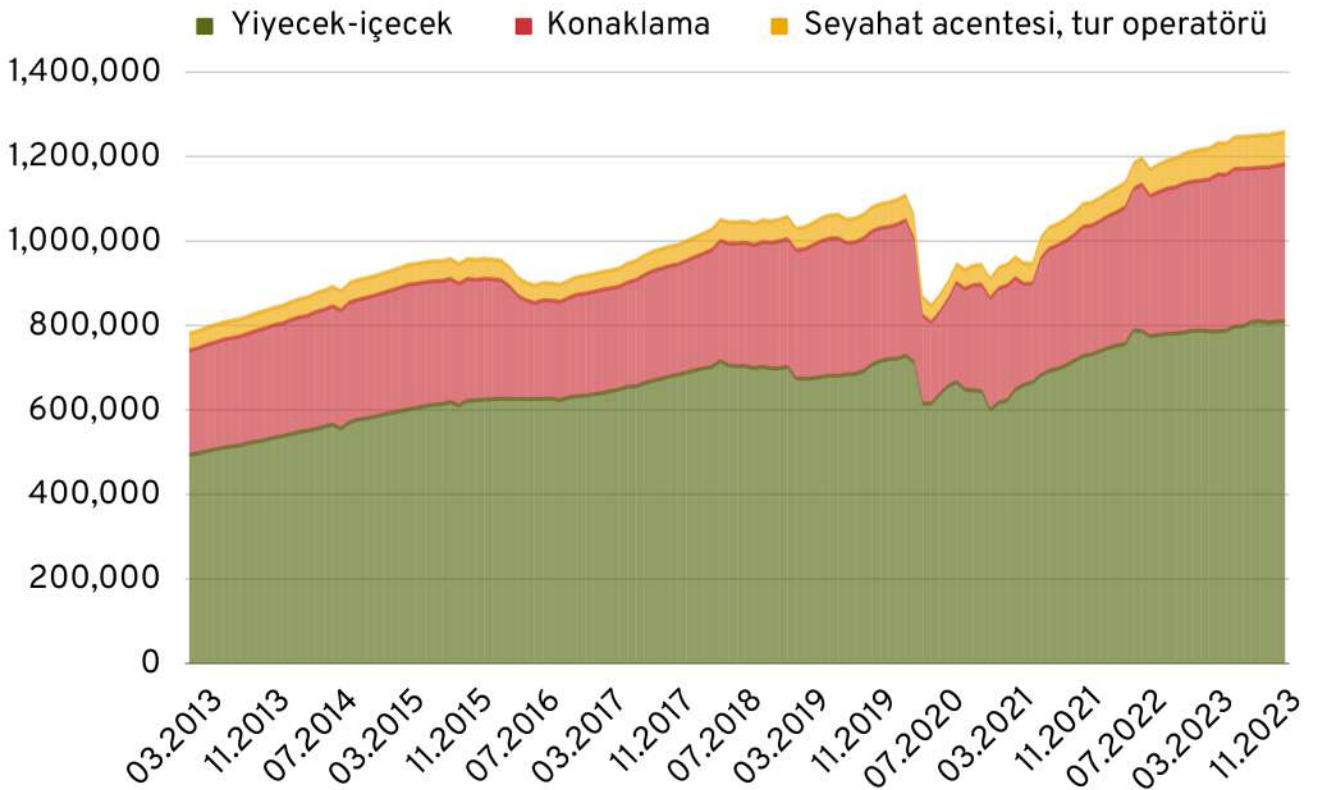
30

(Hedefler 2024 yılından başlamaktadır)

TURİZMDE İSTİHDAM

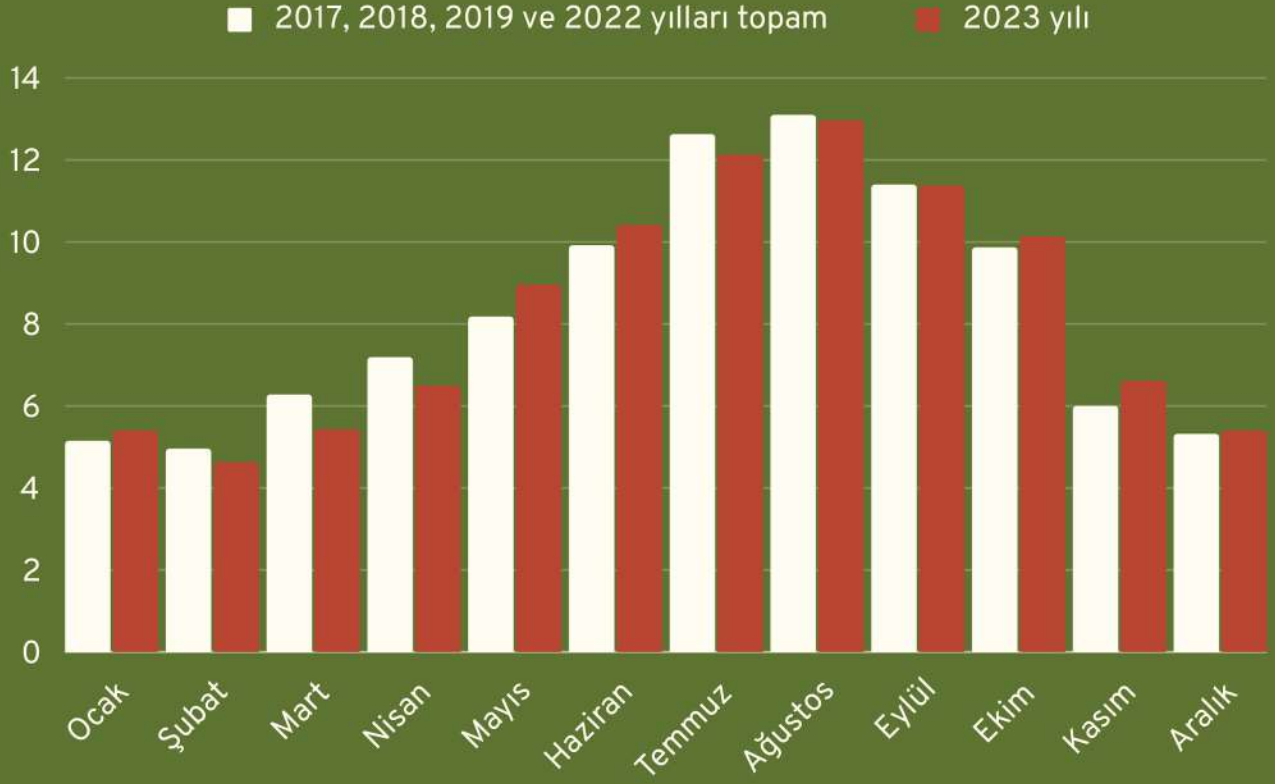
(İstihdam edilen kişi sayısı, mevsim etkisinden arındırılmış)

TURİZMDE MEVSİMSELLİK

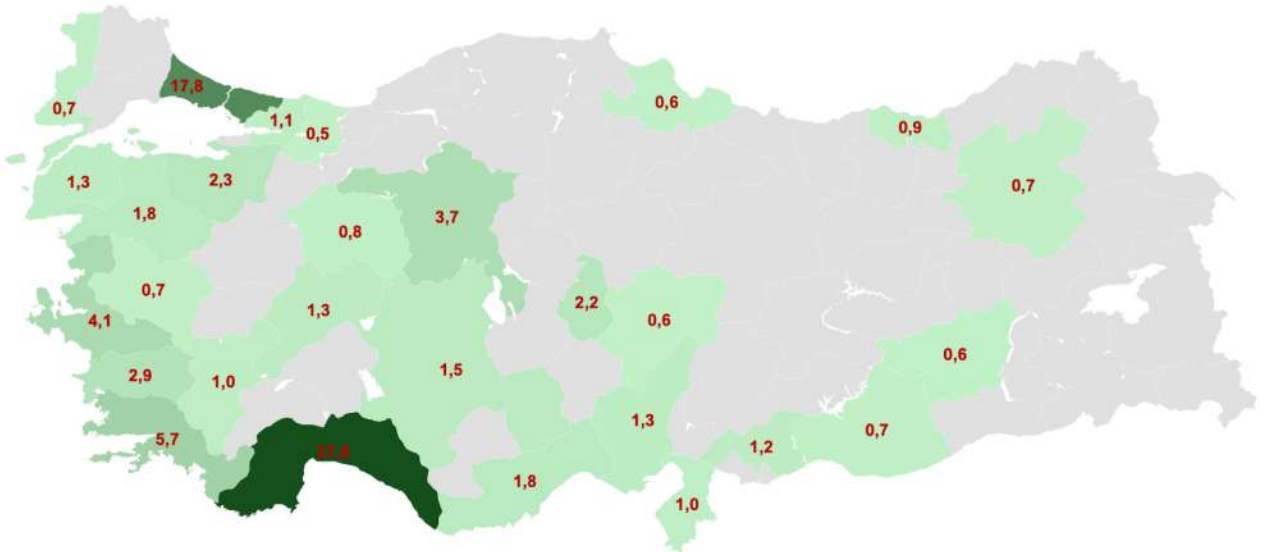
31

(Turizm tesislerine gelen yerli ve yabancı turistlerin mevsimlere göre yüzdesel dağılımı)

TURİZMİN COĞRAFİ DAĞILIMI

(Turizm tesislerine gelen yerli ve yabancı turistlerin illere göre yüzdesel dağılımı, yüzde 1 ve üzeri gösterilmektedir)

YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİMİ

KORUNAN ALAN BÜYÜKLÜĞÜ

3,73 milyon
hektar

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM EĞİTİMİ

1.209 kişi

Sektöre Yönelik 1. Aşama

GSTC Sürdürülebilir Turizm

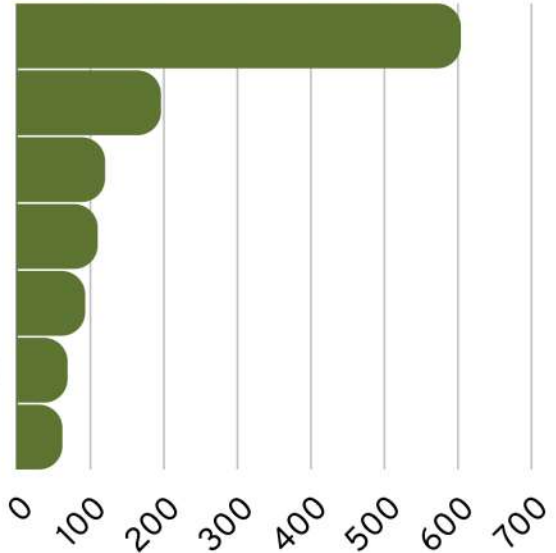
Bakanlık Kontrolörleri 1. Aşama Doğrulayıcı

Belgelendirme Kuruluşları 1. Aşama Doğrulayıcı

Sektöre Yönelik Sürdürülebilirlik ve Uygulama

GSTC Sürdürülebilir Otel

Kültür ve Turizm Müdürleri 1. Aşama

BELGELENDİRİLEN TESİS SAYISI

Birinci, ikinci ve üçüncü aşama
belgeli tesisler ile belgelendirme
sürecindeki tesislerin toplam sayısı

12.328

Sonuç ve Teşekkür

SEKTÖRE VE TÜM PAYDAŞLARIMIZA TEŞEKKÜR

2023 yılı, Türkiye'nin sürdürülebilir turizm alanında attığı dev adımlar ve bu yolculukta bizlere eşlik eden değerli paydaşlarımız ve uluslararası ortaklarımız sayesinde unutulmaz bir dönüm noktası olmuştur. Bu süreçte, ulusal çapta ekonomik büyüme ve istihdam yaratma hedeflerine katkıda bulunmakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel mirasımızın korunması, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve sosyal kalkınmanın desteklenmesi gibi hayati önem taşıyan alanlarda da önemli ilerlemeler kaydetmiş bulunuyoruz.

Bu başarının arkasında, vizyon sahibi özel sektör temsilcilerimiz, politikalarıyla bizi destekleyen kamu sektörü yetkililerimiz ve iş birlikleriyle güç veren uluslararası partnerlerimiz yer almaktadır. Her birinin bu süreçteki katılımı, sürdürülebilir turizm hedeflerimize ulaşmamızda kritik bir öneme sahiptir.

Türkiye'nin zengin tarihi, kültürel çeşitliliği ve doğal güzellikleri, bizlere dünya çapında benzersiz bir turizm destinasyonu olma sorumluluğu yüklemektedir. Bu kapsamda, sürdürülebilir turizm uygulamalarımızı geliştirmeye ve genişletmeye yönelik çabalarımızda paydaşlarımızın gösterdiği destek, ulusal ve uluslararası alanda takdire şayan bir örnek teşkil etmektedir.

Bu vesileyle, Türkiye'nin sürdürülebilir turizm yolculuğunda bizlere destek olan ve bu başarı hikayesinin bir parçası olan tüm paydaşlarımıza derin minnettarlığımızı ifade etmek isteriz. Birlikte çalışmanın ve ortak hedefler doğrultusunda ilerlemenin gücüyle, ülkemizin turizm sektörünü daha da ileriye taşıyacağımıza olan inancımız tamdır. Hep birlikte daha nice başarılarla imza atacağımızdan şüphemiz yoktur. Teşekkür ederiz.

SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜRKİYE 2023

Türkiye'nin turizmde sürdürülebilirlik raporu, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı ile Kapadokya Üniversitesi Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi iş birliği ile hazırlanmıştır.